

Și ne pomenim într-una din zile că părintele vine la școală și ne aduce un scaun nou și lung și, după ce l-a întrebat pe dascăl cum ne purtăm, a stat puțin pe gânduri, apoi l-a numit „Calul Bălan” și l-a lăsat în școală.

În altă zi, ne trezim că iar vine părintele la școală, cu moș Fotea, cojocarul¹ satului, care ne aduce, cadou de școală nouă, un drăguț biciușor din curele, împletit frumos, iar părintele îi pune numele „Sfântul Nicolai”, după cum este și hramul bisericii din Humulești... Apoi îl poștește² pe moș Fotea să mai facă așa, din când în când, câte unul, și ceva mai grosuț, dacă se poate... Bădița Vasile a zâmbit atunci, iar noi, școlarii, am rămas cu ochii holbați unii la alții. Și a pus părintele pravilă³ și a zis ca în fiecare sâmbătă să ne asculte dascălul pe fiecare la tot ce-am învățat peste săptămână; și câte greșeli va face, să i le însemne cu cărbune pe ceva, iar la urmă, pentru fiecare greșeală să-i ardă școlarului câte un sfânt-Nicolai. Atunci copila părintelui, cum era sprințară⁴ și cu chef de joacă, a bufnit în râs.

— Ia, poftim de încăleacă pe Bălan, jupâneasă⁵! zise părintele posomorât, să facem pocinog⁶ sfântului Nicolai cel din cui.

¹ Cojocar = bărbat care lucrează sau vinde cojoace și căciuli din blană.

² A poști = (aici) a ruga ceva pe cineva.

³ A pune pravilă = a stabili o regulă; pravilă = veche îndatorire stabilită de biserică.

⁴ Sprințară = zglobie, ghidușă.

⁵ Jupâneasă = nume pentru femeie din popor.

⁶ A face pocinog = (rur) a folosi pentru prima dată ceva.

Și, cu toată stăruința¹ lui Moș Fotea și a lui bădița Vasile, Smărăndița a mâncat papară². Pe urmă, stătea cu mâinile la ochi și plângea de sărea cămașa³ de pe ea. Noi, când am văzut asta, am rămas înlemniți. Iar părintele, ba azi, ba mâine, împărțind la fiecare bănuți și colaci de la biserică, ne-a imblânzit și treaba mergea strună⁴: băieții schimbau tabla în fiecare zi, iar sâmbăta ne asculta.

Nu-i vorbă, că noi tot ne făceam de cap câteodată. În lipsa părintelui și a dascălului, intram în cimitir, țineam ceaslovul⁵ deschis și, cum erau filele cam unsuroase, trăgeau muștele și bondarii la ele. Și când închideam ceaslovul, câte zece-douăzeci de suflete prăpădeam deodată: potop⁶ era pe capul muștelor! Într-una din zile, ce-i vine părintelui? Ne verifică ceasloavele și, când le vede așa însângerate, își pune mâinile în cap⁷. Iar când află pricina⁸, începe a ne pofti pe fiecare la Bălan și a ne mângâia cu sfântul ierarh Nicolai pentru durerile cuvioaselor⁹ muște și ale cuvioșilor bondari, care din vina noastră au suferit.

¹ Stăruință = rugămintă insistentă.

² A mânca papară = a lua bătaie.

³ A plânge de-i sare cămașa = a plânge tare, cu sughituri.

⁴ A merge strună = a merge foarte bine.

⁵ Ceaslov = abecedar bisericesc de pe vremuri.

⁶ Potop = nenorocire.

⁷ A-și pune mâinile în cap = a se îngrozi.

⁸ Pricină = motiv, cauză.

⁹ Cuvios = care are o atitudine evlavioasă, smerită, plină de credință.

Pe la asfințitul soarelui, tocmai când intram în Iași, pe rohatca¹ Păcurari, un flăcău ne-a luat în râs, zicând:

— Moșule, ține bine telegarii², să nu-i ia vântul; că Iașul ăsta-i mare și, Doamne ferește, să dai de necaz!...

Atâta i-a trebuit lui moș Luca!

— I-auzi, mări! Dac-ar ști el, ticălosul, de unde am pornit astă-noapte, și-ar ține gura, n-ar mai flecări degeaba despre căișorii mei! Și-apoi, doar nu vin eu acum pentru prima dată la Iași, să-mi dea sfaturi unul ca dânsul! Păcat că n-a stat, să-l învăț eu să mai ia altădată drumeții în râs!

Văzând că ne iau oamenii peste picior și că moș Luca e tulburat peste măsură, cum stăteam noi în căruță, ne acoperim cu o pătură, zicând eu cam cu sfială³:

— Moș Luca, dacă te întreabă cineva, de-acum înainte, de ce trag caii așa de greu, spune că aduci niște drobi⁴ de sare de la Ocnă!...

— Ei, apoi?! Țștia-mi sunteți? zise moș Luca, mergând pe lângă cai, plin de năduf. Nu mă faceți, că acuș vă ard câteva jorii!

Auzind noi ce ni se pregătește, ne-am înghiontit unul pe altul, chicotind înăbușit, și n-am mai zis nici căre! În sfârșit, am ajuns într-un târziu, noaptea, în curtea Socolei și am tras căruța sub un plop mare, unde-am găsit o mulțime de dascăli adunați de pe la catiheți, din toate județele Moldovei: unii mai tineri, cei mai mulți cu niște bărbi cât bidinelele, șezând pe iarbă, împreună cu părinții lor, și preoți, și mireni⁵, mărturisindu-și unul altuia păcatele!

¹ Rohată = barieră; loc pe unde se intră în oraș și unde se încasau, în trecut, taxele pentru mărfurile aduse spre vânzare.

² Telegar = cal tânăr și voinic, folosit mai ales la trăsuri.

³ Sfială = jenă, rușine.

⁴ Drob = bulgăre de sare.

⁵ Mirean = persoană care nu face parte din preoție.

Căci trebuie să vă spun că la Humulești torc și fetele și băieții, și femeile și bărbații; și se fac multe giguri¹ de sumani, care se vând și pănură², și cusute; și acolo, pe loc, la negustori armeni, veniți din alte târguri, dar și pe la iarmaroace³. Cu asta se hrănesc mai mult humuleștenii, răzeși fără pământuri, și cu negustoria: vite, cai, porci, oi, brânză, lână, ulei, sare și făină de păpușoi; sumane mari, genunchere⁴ și sârdace⁵; ȋtari⁶, bernevici⁷, cămeșoaie⁸, lăicere⁹ și scoarțe¹⁰ înflorite; ștergare din borangic¹¹ alese și alte lucruri, pe care le duceau lumea în târg de vânzare sau joia pe la mănăstirile de maici.

— Păi atunci, rămâi sănătoasă, mătușă Mărioară! Și-mi pare rău că nu-i vărul Ion acasă, că tare mi-ar fi plăcut să ne scăldăm împreună... Dar în gândul meu: „Știi c-am nimerit-o? Bine că nu-s acasă; și, de n-ar veni prea repede, și mai bine-ar fi!”

¹ Gigur = val de pânză lung de câteva zeci de metri.

² Pănură = țesătură netivă.

³ Iarmaroc = în Moldova, târg ținut la date fixe.

⁴ Genunchere = suman sau pieptar din piele de miel, lung până la genunchi.

⁵ Sârdac = suman scurt până la brau.

⁶ ȋtari = pantaloni țărănești.

⁷ Bernevici = pantaloni țărănești largi, din stofă groasă.

⁸ Cămeșoaie = cămașă lungă.

⁹ Lăicer = covor țărănesc cu dungi orizontale, pus pe perete sau pe laviță (o scândură lată, prinsă de perete, pe care se stă sau se doarme).

¹⁰ Scoarță = covor țărănesc.

¹¹ Borangic = țesătură din fir de mătase.

Și, scurt și cuprinzător, sărut mâna mătușii, luându-mi ziua bună, ca un băiat cumsecade, ies din casă prefăcându-mă că mă duc la scădat, mă furizez pe unde pot și, când colo, mă trezesc în cireșul femeii și încep să bag repede cireșe în sân, crude, coapte, cum se găseau. Și, cum stăteam cu grijă și mă străduiam să fac ce-o face mai repede, iat-o pe mătușă Mărioara, c-o jordine¹ în mână, la tulpina cireșului.

— Dar bine, diavole, aici ți-e scădatul? zise ea, cu ochii holbați la mine; dă-te jos, tâlharule, că te-oi învăța eu!

¹ Jodie = moia lungă și subțire, vârguță.